

رادیو پیام دوست: شنوندگان عزیز رادیو پیام دوست، آقای دکتر نصرت‌الله محمد حسینی استاد پیشین دانشگاه تهران و پژوهشگر بهائی، در مسیر شرح تاریخ و تعالیم دیانت بهائی که خود بخشی از بحث کلی ایشان در باره تاریخ و تعالیم آئین‌های آسمانی به ویژه وحدت اساس ادیان الهی است، امروز توضیح اصل تقدّم تربیت روحانی از اصول اساسی آئین جهانی بهائی را پی می‌گیرند. ایشان در هفته‌های اخیر ضمن تشریح تفصیلی اصل تقدّم تربیت روحانی به بررسی علت شناسی خشونت، جرم و اعتیاد مبادرت نمودند و اظهار داشتند که برای تطهیر جامعه انسانی از هر گونه خشونت، بزهکاری، اعتیاد به مخدرات، مسکرات، دخانیات، قمار و دیگر اعتیادات مضره باید ضوابط مربوط به تربیت روحانی همراه تربیت جسمانی و علمی به کودکان تعلیم گردد. تربیت روحانی باید به گونه‌ای اعمال شود که هرگز در کودک تعصبات جاهلانه نیافریند. بدو وسعت نظر بخشد و مدارای با مردمان و شفقت بی‌پایان به همگان، بیاموزد. کودک باید به گونه‌ای پرورش روحانی یابد که سعادت واقعی فرد را در حفظ آسایش اهل عالم ببیند تا هرگز گزندش به احدی نرسد. آقای دکتر محمد حسینی به تشریح این نکته مهم پرداختند که زیربنای تربیت روحانی بهائی نظامی عقیدتی است که تعلیم و تربیت کودکان را عمومی و اجباری می‌شناسد و باور دارد که قصور پدران و مادران در این امر عظیم حیاتی موجب سقوط حقّ پدری و مادری آنان است و این تقصیر گناهی است نابخشودنی، نظامی که باور دارد دختران و پسران باید بر پایه نظام واحد تربیتی تعلیم و تربیت یابند و هرگونه تبعیض در باب تربیت دختران مردود است و البته تربیت دختران مقدّم بر تربیت پسران است زیرا روزی مادر و فرزندپرور می‌شوند، زیرا نخستین آموزگاران کودکانند. آقای دکتر محمد حسینی از امروز به بررسی تفصیلی ضوابط مربوط به تربیت روحانی در آئین جهانی بهائی مبادرت می‌ورزند و توضیح می‌دهند که اگر چه تربیت روحانی یعنی تربیت اخلاقی و عرفانی کودک باید همراه با تربیت جسمانی و علمی او از آغاز زندگی به مرحله عمل رسد ولیکن تربیت روحانی از حیث مقام و اهمّیت مقدّم بر تربیت جسمانی و علمی کودک است.

دکتر محمد حسینی: سپاسگزارم، شنوندگان عزیز و پر مهر و باوفای رادیو پیام دوست، پس از درود فراوان، در پژوهش تفصیلی بنده «تربیت روحانی، جرم و اعتیاد»، کتابی که اخیراً نگارش آن اتمام یافته، این نکته مهمه دقیقاً مورد بررسی قرار گرفته است که نظارت اجتماعی ترغیبی به منظور تحقق تربیت روحانی کودک باید از مرحله جنینی آغاز گردد. با توجه به تعلیم اساسی آئین بهائی، توافق علم و دین، باید از پژوهش‌های علمی برای رفاه مادران باردار مدد گرفت. بانوی باردار باید به دقائق علمی توجه نماید و به هنگام ضرورت حتماً به پزشک حاذق مراجعه کند. بهتر بگوئیم در تمام دوران بارداری تحت نظر پزشک حاذق باشد. اطرافیان بانوان باردار نیز باید با تمامی وجود بکوشند تا او را برای وضع حمل یک انسان سالم مفید مدد نمایند. در آثار بهائی دقائقی ملاحظه می‌شود که در این پویش بسیار کارساز و مؤثر است. حضرت باب در بیان فارسی بدین مضمون می‌فرماید که هیچ طاعتی اعظم از ادخال شادی در دلها نیست و هر نفسی در دلهای بانوان ایجاد سرور نماید اجرش مضاعف است، پاداشش دو برابر است. مسرور نمودن مادران باردار سبب حفظ و سلامت جنین می‌گردد. چون صرف مخدرات و شرب مسکرات در آئین بهائی اکیداً حرام است، بانوی باردار بهائی هرگز بدین سموم دست نمی‌زند. حرمت قمار نیز سعادت دیگری برای مادر باردار و جنین است. همه این عوامل مدد می‌نمایند تا مادر باردار بهائی کودکی سالم تحویل جامعه دهد. نظام مطلوب غذایی مادر باردار با توجه به محتوای لوح طب اثر قلم حضرت بهاءالله و بیانات طلعات مقدس بهائی به ویژه حضرت عبدالبهاء در خصوص اهمیت گیاهخواری و میوه‌خواری عامل دیگری در حفظ سلامت او و جنین است که البته تحت نظر پزشک حاذق انجام می‌یابد. کاربرد شیوه‌های ورزشی مخصوص که پزشک حاذق توصیه کرده است از دیگر عوامل سلامت مادر و جنین است. تلاوت آثار مقدس الهی که همه آهنگین و دلنشین است و استفاده از نغمات خوش موسیقی در سلامت جسم و جان مادر و در نتیجه جنین او نهایت تأثیر دارد. استماع موسیقی و تلاوت آثار زیبا و آهنگین حضرت بهاءالله و حضرت عبدالبهاء در تخفیف مشقات و بروز حالات و کیفیات دلنشین روحانی مادر باردار نهایت تأثیر را دارد. موضوع تأثیر موسیقی در وجود انسان و در پویش تربیت روحانی مبحث جالب و دقیقی است که باید به تفصیل بدان پرداخت ولیکن به علت کمبود وقت تنها به اختصار به چند نکته اشاره می‌شود.

حضرت بهاءالله در کتاب اقدس در خصوص موسیقی می‌فرماید:

«... انا جعلناه مرفاتاً لعروج الارواح الی الافق الاعلی...»

موسیقی را نردبام عروج یعنی صعود به عوالم خوش روحانی می‌فرمایند. حضرت عبدالبهاء در لوح مبارک خطاب به خانم لوئیز وایت ملقب از قلم آن حضرت به «شهناز» که موسیقی دان بهائی بوده است می‌فرمایند:

«آهنگ و آواز رزق روحانی قلوب و ارواح است»

و نیز در آن لوح مبارک می‌فرمایند:

«... موسیقی... سبب رقت قلوب مغمومه».

موسیقی را سبب تسکین دل‌های اندوهگین فرموده‌اند. با توجه به بیان حضرت عبدالبهاء که در کتاب معروف مفاوضات آمده و فرموده‌اند:

«در عالم رحم نیز در نطفه عقل و روح موجود است»

و نیز فرموده‌اند

«نطفه از بدایت دارای جمیع کمالات است مثل روح و عقل...»

موسیقی در جنین نهایت تأثیر را دارد. مادران باردار باید از موسیقی برای اعتلاء و ارتقاء ارواح خودشان و نیز جنین استفاده نمایند. جهت موسیقی، همان گونه که حضرت بهاء‌الله در کتاب اقدس و حضرت باب در رساله غناء فرموده‌اند، باید در افزایش لذات معنوی و روحانی آدمی باشد. به استناد این بیانات است که حضرت شوقی ربّانی ولیّ امر بهائی بدین مضمون می‌فرمایند که:

«موسیقی باید ما را به سوی روحانیت کشاند».

عین بیان حضرتشان چنین است: «Music should lead to spirituality».

حضرت عبدالبهاء در لوح مبارک خطاب به میرزا عبدالله استاد شهیر موسیقی و جاودانه تاریخ بهائی به عین عبارت می‌فرمایند:

«نغمه الهی را تأثیری دیگر و آهنگ آسمانی را جذب و ولهی دیگر».

در لوح دیگری به عین عبارت می‌فرمایند:

«... آهنگ بدیع روح را طیران دهد و قلب را به اهتزاز آرد».

در لوحی دیگر هنر موسیقی را هنری الهی و مؤثر و آن را مائده یعنی غذای روح می‌فرمایند. اینکه حضرت عبدالبهاء موسیقی را هنری الهی می‌فرمایند نکته بسیار جالبی است. زیرا نه تنها «موسیقی» از لحاظ لفظی به معنای هنر الهی است، اصولاً «کلمه» که در کتاب‌های آسمانی اول صادر از حقّ و صاحب قدمت دانسته شده است همان صوت و نغمه الهی است. باری تأثیر موسیقی در بانوی باردار و جنین تأثیری است که از لحاظ علمی نیز مسلم و تحت مطالعه دقیق

است. یکی از پزشکانی که در این خصوص به پژوهش‌های گسترده‌ای دست زده است دکتر رولاندو بنزن (Benezon) است. وی تصریح می‌نماید که جنین به تحریکات درونی و بیرونی پاسخ می‌دهد و اصوات و نغمات در او تأثیر می‌گذارد. به نظر او روان‌شناسی صوت (Psychology of Sound) نیز نشان می‌دهد که آوای موسیقی سبب تحولاتی در وضع جنین می‌گردد. به استناد پژوهش‌های متعدّد، جنین از همان ماه‌های نخستین بارداری مادر نه تنها به نغمات خوش موسیقی پاسخ می‌دهد صداهای ناخوش را نیز می‌گیرد که گاه پس از تولد آثار شوم آن از جمله به صورت اختلال در شنوایی جلوه می‌کند. بهر حال سخن زیبا و شیوای آسمانی و آهنگ دلنشین موسیقی در مادر باردار و جنین او آثار بسیار مطلوبی دارد. یقین است که تأثیر موسیقی آیات آسمانی و نواهای خوش در نوزاد بسی بارزتر از جنین و شخصیت ساز است، بدین علت است که حضرت عبدالبهاء به مادران اکیداً توصیه می‌فرمایند که آثار آهنگین حضرت بهاء‌الله را در کنار گاهواره کودکانش خویش بخوانند. باید توجه داشت که نوزاد از آغاز زادن به نغمات و اصوات و از جمله نواهای آهنگین پاسخ می‌دهد به همین جهت مادران ناخودآگاه به هنگام گفتگو با نوزادان غالباً کلمات آهنگین همراه با نوعی نوای موسیقی بکار می‌برند. اگر این کلمات آهنگین و نوای موسیقی در جهت آفرینش مهر و شفقت در وجود کودک باشد موسیقی الهی و ندای آسمانی است و به فرموده حضرت عبدالبهاء به عین عبارت:

«انبیای الهی معلم این موسیقی روحانی‌اند».

معلوم است که موسیقی الهی آن موسیقی است که نفوس را از شأن ادب و وقار خارج نمی‌نماید. این است که حضرت بهاء‌الله در کتاب اقدس و دیگر الواح بیان می‌فرمایند که موسیقی نباید آدمی را از شأن ادب و وقار خارج نماید، این همان شأن و وقار است که حضرت شوقی ربّانی ولیّ امر بهائی در خطاب به بهائیان مغرب زمین آنرا به عبارت «The Standard Of Dignity And Reverence» ترجمه فرموده‌اند.

حضرت عبدالبهاء در خصوص تأثیر موسیقی در افراد به ویژه کودکان بیاناتی بدین مضمون می‌فرمایند:

«هنر موسیقی فتی الهی است و مؤثر در وجود انسان است. موسیقی مائده روح است. قدرت و جذبه موسیقی سبب اعتلاء روح انسانی است و در قلوب اطفال تأثیری عجیب دارد زیرا دل‌هایشان پاک است و از طریق موسیقی استعدادات نهفته در وجود آنان بارز و آشکار می‌گردد... باید کودک را تشویق نمود تا تلاش نماید که در حدّ توان خویش با موسیقی آشنا گردد. زیرا بدون اطلاع از

هنر موسیقی نوای دلکش سازها به خوبی ادراک نمی‌شود. لذا ضروری است که در مدارس به اطفال موسیقی تعلیم داده شود تا قلوبشان مسرور و منور گردد و حیاتشان از لذت موسیقی مهتر شود».

بیانات حضرت عبدالبهاء در خصوص تأثیر موسیقی در پرورش استعدادت کودکان حدود یکصد سال پیش از قلم حضرتشان صادر گردیده است. پژوهش‌های علمی تأثر کودکان حتی نوزادان را از کلمات آهنگین و نواهای خوش موسیقی به خوبی نشان می‌دهند و به محتوای برخی از این پژوهش‌ها در کتاب «تربیت روحانی، جرم و اعتیاد» اشاره گشته است. کوتاه سخن آنکه به استناد پژوهش‌های علمی، آدمی از هنگام شناوری در مایع موجود در دل مادر تا واپسین دم زندگی تحت تأثیر اصوات و نغمات است. در خصوص موسیقی درمانی نیز صدها پژوهش در کشورهای مختلف جهان انتشار یافته است.

باری قرائت آیات الهی در این ظهور مبارک آسمانی در کنار گاهواره کودکان به همراه نواهای خوش موسیقی آنان را هم با کلمات الهی مأنوس می‌سازد و هم بعدها به تدریج بر پایه معانی آن آثار رفتار خویش را تعدیل می‌نمایند. زیرا به استناد پژوهش‌های علمی پویش جامعه‌پذیری (Socialization) از همان روزهای نخست پس از تولد نوزاد آغاز می‌گردد. برای تحقق تربیت روحانی یا تربیت بهائی باید از همان آغاز زندگی کودک همه نکات مربوط بدین تربیت رعایت گردد. هر عمل اجتماعی در سازندگی شخصیت کودک اثر می‌گذارد. نخستین گام در راه تربیت روحانی کودکان آشنا نمودن آنان با دعا و مناجات و آیات الهی است و همان گونه که حضرت عبدالبهاء فرموده‌اند این آیات باید از همان آغاز کودکی در کنار گاهواره کودکان تلاوت شود. همه چیز در آیات الهی است. آهنگین است، جان می‌بخشد، پرورش می‌دهد، عشق به وجود و آدمیان و احترام به همگان و به خود می‌آموزد. هر بامداد هر قدر پدر و مادر گرفتارند باید سعی نمایند که خود و کودکانشان با مناجات و دعا روز را آغاز نمایند. باید با مناجات و دعا انس گیرند. همان گونه که غذای جسم واجب است غذای روحانی نیز لازم است. حضرت عبدالبهاء در خصوص تأمین صحت جسمانی کودکان و تربیت روحانی آنان در همان آغاز کودکی می‌فرمایند:

«اگر امهات چنانکه باید و شاید اطفال را از سن شیر خواری به تربیت روحانی و ترتیب رحمانی و انتظام جسمانی پرورش دهند این مواظبت، خدمت به درگاه احدیت است بلکه عبادت در آستان رحمانیت اطفال را باید از بدایت تولد از هر جهت اسباب صحت فراهم آورد و این را بدانید تا ممکن است شیرمادر بهتر و خوشتر و موافق تر است مگر آنکه مرضی حائل گردد و یا چشمه

شیر به کلی خشک شود و چون طفل اندکی بنای احساس و ادراک نماید باید مادر تأسیس آداب و تربیت کند و از هر قبیل صحبت کند تا آنکه در سنّ طفولیت آداب و تربیت آموزد و احساسات روحانیّه جوید و به قدر امکان ادراک اسرار دینیّه کند و بر کلیّه امور جسمانیّه اطلاع مجمل جوید. چون کار به معلم انجامد آن وقت تربیت از جهت اطلاعات و معارف در مکتب بر معلم است و در خانه بر پدر و مادر. بسیار این قضیه مهمّ است. البتّه صد البتّه مراعات این مطلب بنمائید تا سر رشته بدست آید. اطفال اگر از بدو طفولیت چه جسمانی چه روحانی، خواه از جهت صحّت و خواه از جهت تربیت مواظبت نشوند بعد بسیار مشکل است که تبدیل و تغییری حاصل گردد.»

پدر و مادران گرامی نباید تصوّر فرمایند که به منظور تربیت روحانی فرزندان خویش حتماً باید به اخذ مدارک عالیّه دانشگاهی در رشته تعلیم و تربیت نائل گردند. البتّه تحصیلات دانشگاهی به ویژه در رشته تعلیم و تربیت بسیار مفید است ولیکن باید دانست که همه نکاتی که باید در جریان تربیت روحانی کودکان منظور گردد در آثار حضرت عبدالبهاء مبین آثار حضرت بهاء الله بازبانی بسیار ساده بیان گشته است در گفتارهای آینده به برخی از نکات مهمّی که حضرت عبدالبهاء به منظور تربیت روحانی کودکان در آثار مبارکشان بیان فرموده اند اشاره خواهیم کرد. حضرت عبدالبهاء بی نهایت به کودکان مهر و شفقت ابراز می فرمودند و کودکان عاشقان بی امان حضرتشان بودند، چه در حضر و چه در سفر، هر جای بوده اند کودکان را در آغوش محبت فشرده اند، از میان صدها حکایت زیبا در این خصوص که در سفرنامه های حضرت عبدالبهاء و تاریخ بهائی درج است اجازه بفرمائید دو حکایت کوتاه نقل شود. نخست هنگامی که آن حضرت در اشتوتگارت آلمان تشریف داشتند و چند روزی بیمار بودند، یک پدر و مادر بهائی آلمانی از کودک خردسال خویش که به واقع عاشق حضرت عبدالبهاء بود خواستند که دعا نماید آن حضرت بهبود یابند. کودک معصوم در نهایت سادگی و صفاً گفت آخر اگر من دعا کنم حال ایشان خوب می شود و از اینجا تشریف می برند! حکایت دوم: میرزا محمود زرقانی جاودانه تاریخ بهائی در سفرنامه حضرت عبدالبهاء به غرب از جمله می نویسد که در شیکاگو در تالار هتل مجلسی مفصل با حضور بهائیان و کودکان آنان منعقد بود. به عین عبارت می نویسد: اول اطفال را به شفقت و رأفتی فوق العاده در آغوش مبارک گرفتند. آنها را بوسیدند و بهر یک شیرینی و گل عنایت کرده، فرمودند «شما به فرموده حضرت مسیح، اطفال ملکوتید و به فرمایش حضرت بهاء الله شمع های عالم انسانی، زیرا قلوبتان در نهایت صفاست، ارواحتان در نهایت تقدیس. آلوده به این عالم نیستید و مانند آئینه دل های شما پاک و صاف است. پدران و مادران شما باید شما را به کمال رأفت

پرورش دهند. ترقی نمائید. تحصیل علوم و صنایع کنید. سبب ظهور فیوضات باقیه شوید و علت ترقیات کلیه گردید».

سپاسگزارم

©2005 Bahá'í International Radio Service, "Payam-e-Doost" Radio Program (www.bahairadio.org)

حقوق کلیه مطالب درج شده در سایت "رادیوی پیام دوست"، برنامه فارسی رادیوی بین‌المللی بهائی، محفوظ است. این متن تنها برای مطالعه شخصی است و استفاده از آن به شرط ذکر منبع "رادیوی پیام دوست" و بدون هیچگونه تغییر و یا ویراستاری مجاز می‌باشد.